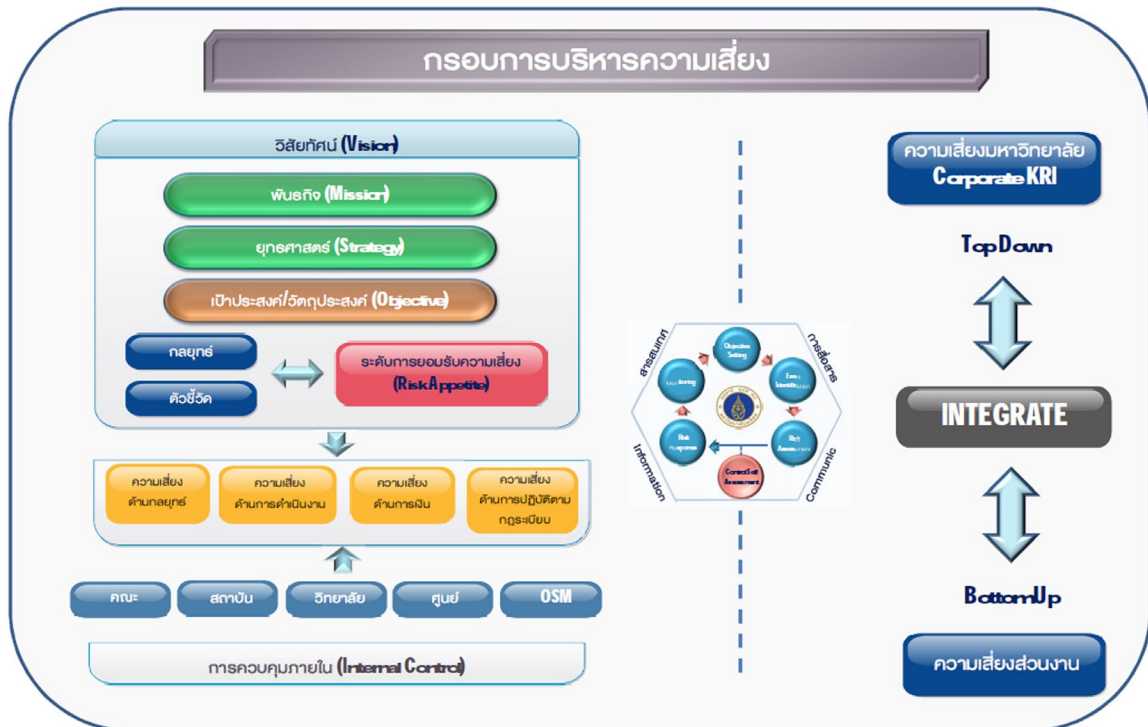

การบริหารจัดการความเสี่ยง คณะ ICT มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล กำหนดให้ทุกส่วนงาน ดำเนินการด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง ตามกรอบแนวคิด The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) : Enterprise Risk Management – Integrated Framework. โดยให้คำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง ดังนี้ “การบริหารความเสี่ยงองค์กร คือ กระบวนการที่ได้รับการปฏิบัติโดยคณะผู้บริหารและบุคลากร เพื่อนำไปประยุกต์ใช้สนทนการกำหนดกลยุทธ์ และการวางแผนขององค์กรในทุกระดับ โดยได้รับการออกแบบให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์”

ภาพที่ 1 : กรอบการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยมหิดล

เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงของทุกส่วนงาน /หน่วยงาน เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วทั้งมหาวิทยาลัย จึงกำหนดแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง ดังนี้

1. พิจารณาวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากพันธกิจหลัก และพันธกิจสนับสนุนของคณะฯ ที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน ร่วมด้วย โดยพันธกิจหลัก และพันธกิจสนับสนุนที่ควรวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุม มีดังนี้

- ด้านการวิจัย
- ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ด้านการศึกษา
- ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม
- ด้านการบริการวิชาการ
- ด้านธรรมาภิบาล
- ด้านการเงินการคลัง
- ด้านภาพลักษณ์องค์กร
- ด้านทรัพยากรบุคคล
- ด้านสาธารณภัย/ภาวะวิกฤต

2. ให้นำเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อยู่ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงในปีงบประมาณ ก่อนหน้า ซึ่งสามารถประเมิน แนวโน้ม โดยใช้การประมาณการผลการบริหารจัดการความเสี่ยงในช่วง 9 เดือน ที่ผ่านมา สำหรับเหตุการณ์ที่ต้อง นำมาดำเนินการต่อเนื่องใน ปีงบประมาณถัดไป มาประกอบการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง

3. ให้วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยคำนึงถึงประเด็นจากเหตุการณ์ความเสี่ยงมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณก่อนหน้า

4. วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุมทั้ง 5 ประเภทความเสี่ยง (Risk Categories) ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) ด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) ด้านการเงิน (Financial Risk : F) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk : C) และด้านการทุจริต (Fraud Risk : Fr)

5. ให้วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้เครื่องมือการประเมินการเปิดเผยข้อมูล สาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment: OIT) การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับสินบนกำหนดให้แสดงผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการ ดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน อย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

(1) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558* ในประเด็นนี้ให้ส่วนงานระบุว่า “ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากหน่วยงานไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558”

(2) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ ในประเด็นนี้ให้ส่วนงานประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนให้สอดคล้องกับการให้บริการตามภารกิจของส่วนงาน

(3) การจัดซื้อจัดจ้าง

(4) การบริหารงานบุคคล

ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตแต่ละประเด็น ต้องมีรายละเอียด อย่างน้อยประกอบด้วย (1) เหตุการณ์ความเสี่ยง และระดับของความเสี่ยง (2) มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง (3) วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต อ้างอิงจากคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
สินบน (Bribery)	สินบน (Bribery) ISO 37001: ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอ การสัญญา การให้ การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมิมูลค่าเท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใดๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าวหรือตอบแทนเพื่อให้บุคคลกระทำ หรือละเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลนั้น (ตามความหมายของ ISO 37001 “ offering, promising, giving, accepting or soliciting of an undue advantage of any value (which could be financial or non-financial), directly or indirectly, and irrespective of location(s), in violation of applicable law, as an inducement or reward for a person acting or refraining from acting in relation to the performance of that person’s duties. <i>(ที่มา : Bureau Veritas Certification Services The Implementation of ISO 37001 with Gift Giving and Receiving)</i>
ของขวัญ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2565)	เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออวยยศยศไมตรี ให้เป็นรางวัลให้โดยเสนาหา ให้เพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการได้รับบริการหรือการรับการฝึกอบรม หรือการรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียว และไม่อาจจะให้เป็นบัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินหรือสิ่งของไว้ในภายหลัง
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา	มาตรา 128 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ข้อ 3 ให้นิยาม “การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือ บุคคลที่ให้แก่กันในโอกาสต่างๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้แก่กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน

การประเมินระดับความเสี่ยงให้ส่วนงาน/หน่วยงาน ใช้เกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมินโอกาสเกิด (Likelihood) ตามภาพที่ 2 และเกณฑ์การวัดผลกระทบ (Impact) ดังภาพที่ 3 พร้อมทั้งกำหนด Matrix แสดงระดับความเสี่ยง พร้อมแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง ดังภาพที่ 4 และ ภาพที่ 5

ระดับคะแนน	ระดับการเกิดความเสี่ยง	โอกาสในการเกิด
5	สูงมาก	โอกาสเกิดมากกว่า 99% หรือ เกิดบ่อย หรือ อาจเกิดขึ้นได้ภายในรอบวันถึงสัปดาห์
4	สูง	โอกาสเกิดมากกว่า 50% หรือ อาจเกิดขึ้นได้ง่าย หรือ อาจเกิดขึ้นได้ภายในรอบสัปดาห์ถึงรอบเดือน
3	ปานกลาง	โอกาสเกิดมากกว่า 10% หรือ อาจเกิดขึ้นได้เพราะเคยเกิดขึ้นแล้ว หรือ อาจเกิดขึ้นได้ภายในรอบปี
2	น้อย	โอกาสเกิดมากกว่า 1% หรือ อาจเกิดขึ้นได้แต่ยังไม่เคยเกิดขึ้น หรือ อาจเกิดขึ้นได้ภายในรอบหลายปี
1	น้อยมาก	โอกาสเกิดน้อยกว่า 1% หรือ เป็นไปได้แต่เฉพาะในกรณีฉุกเฉิน หรือ เกิดขึ้นได้ยากแม้ในอนาคตในระยะยาว

ภาพที่ 2 : เกณฑ์การประเมินโอกาสเกิด (Likelihood)

ระดับคะแนน	ระดับความรุนแรง	1. ด้านประสิทธิผล		2. ด้านมูลค่าความเสียหายทางการเงิน	3. ด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์องค์กร				4. ด้านความปลอดภัย	
		การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย	ระยะเวลาการหยุดชะงักของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Duration of Unplanned Downtime)	มูลค่าความเสียหายทางการเงิน	ผลกระทบต่อ	ถูกฟ้องร้อง / ร้องเรียน	การนำเสนอข่าว	ความพึงพอใจของผู้รับบริการ	การได้รับอันตรายจากการปฏิบัติงาน	
5	สูงมาก	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย > 40 %	> 24 ชั่วโมง	> 5% ของรายได้ที่ได้รับในปีที่ผ่านมา	มหาวิทยาลัย	คดีชั้นผู้ศาล และ ถูกตัดสินว่าผิด	พาดหัวข่าวทางสถานีโทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์ / สื่อสังคมออนไลน์	ระดับความพึงพอใจ ≤ 65%	ระดับความไม่พึงพอใจ > 20%	อันตรายถึงชีวิต
4	สูง	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย > 30-40 %	> 12-24 ชั่วโมง	> 3-5 % ของรายได้ที่ได้รับในปีที่ผ่านมา	หลายส่วนงาน	คดีอยู่ในชั้นศาล	กรอบข่าวทางสถานีโทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์ / สื่อสังคมออนไลน์	ระดับความพึงพอใจ 66 - 70%	ระดับความไม่พึงพอใจ 16 - 20%	บาดเจ็บสาหัสและรักษาไม่หาย
3	ปานกลาง	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย > 20-30 %	> 3-12 ชั่วโมง	> 1-3 % ของรายได้ที่ได้รับในปีที่ผ่านมา	เฉพาะภายในส่วนงาน	ออกสื่อ	ข่าวระหว่างส่วนงาน / เว็บไซต์	ระดับความพึงพอใจ 71 - 75%	ระดับความไม่พึงพอใจ 11 - 15%	บาดเจ็บ ต้องรักษาและรักษาหาย
2	น้อย	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย > 10-20 %	> 1-3 ชั่วโมง	> 0.5-1 % ของรายได้ที่ได้รับในปีที่ผ่านมา	เฉพาะหน่วยงานภายในส่วนงาน	ภายในมหาวิทยาลัย	ข่าวภายในส่วนงานเว็บไซต์	ระดับความพึงพอใจ 76 - 80%	ระดับความไม่พึงพอใจ 6 - 10%	บาดเจ็บเล็กน้อย / มีผลต่อสุขภาพ
1	น้อยมาก	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ≤ 10 %	≤ 1 ชั่วโมง	≤ 0.5 % ของรายได้ที่ได้รับในปีที่ผ่านมา	เฉพาะบุคคล	ภายในส่วนงาน	ข่าวภายในหน่วยงาน	ระดับความพึงพอใจ > 80%	ระดับความไม่พึงพอใจ ≤ 5%	เดือตรวน ไร้คาญ เสียเวลา / ไม่มีผลกระทบ

ภาพที่ 3 : เกณฑ์การวัดผลกระทบ (Impact) 4 ด้าน

ระดับผลกระทบ (Impact)	5	1X5 (แดง)	2X5 (แดง)	3X5 (แดง)	4X5 (แดง)	5X5 (แดง)
	4	1X4 (ส้ม)	2X4 (ส้ม)	3X4 (แดง)	4X4 (แดง)	5X4 (แดง)
	3	1X3 (เหลือง)	2X3 (เหลือง)	3X3 (ส้ม)	4X3 (แดง)	5X3 (แดง)
	2	1X2 (เขียว)	2X2 (เหลือง)	3X2 (เหลือง)	4X2 (ส้ม)	5X2 (ส้ม)
	1	1X1 (เขียว)	2X1 (เขียว)	3X1 (เขียว)	4X1 (เขียว)	5X1 (เขียว)
		1	2	3	4	5
ระดับโอกาสเกิด (Likelihood)						

ภาพที่ 4 : ตารางแสดงระดับความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง	แนวทางการจัดการ
สูงมาก (แดง)	ลดความเสี่ยงหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือร่วมจัดการความเสี่ยง
สูง (ส้ม)	ร่วมจัดการความเสี่ยงหรือการลดความเสี่ยง
ปานกลาง (เหลือง)	ยอมรับความเสี่ยงหรือลดความเสี่ยง
ต่ำ (เขียว)	ยอมรับความเสี่ยง

ภาพที่ 5 : ตารางแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง